

Durant la Nit de la Cultura fou homenatjada la figura de Joan Miró, a propòsit del 25è aniversari de la seva mort. Miró, soci de l'OCB, fou el protagonista de l'àudio-visual *Els rastres fosforescents dels caragols*, del qual fruïren els assistents. Entre actuacions musicals, recitals i les veus, entre més, d'actors com ara Pep Tosar, Andreu Riera i Núria Feliu transcorregué la nit estel·lar que anualment convoca l'OCB. I, com és tradició, també serví per a iniciar els actes de commemoració de la diada del 31 de desembre, que commemora l'entrada de Mallorca a la corona del rei en Jaume, la figura del qual va ser homenatjada –en ocasió d'aquest any de commemoració– amb les gloses que preparà per a l'esdeveniment Mateu Xurí. Entre els actes previstos enguany hi ha l'ofrena floral a l'estàtua del rei, l'organització de rutes com “Les petjades llegendàries del rei En Jaume” que mostraran als interessats els indrets històrics i llegendaris lligats amb Jaume I i, també, el concert commemoratiu del vuitè centenari del rei en Jaume, a Binissalem. Es tracta de l'estrena de la peça composta per Baltasar Bibiloni titulada *Càntic de Zacaries i de l'Evangelí de Lluc*.

La Nit de la Cultura també serví, com cada any, per a lliurar els premis 31 de Desembre que l'entitat atorga a les persones i entitats que han excel·lit durant l'any en la lluita per la normalització lingüística, cultural i del país –vegeu els premis d'enguany a l'edició d'EL TEMPS de la setmana passada–; per als guardonats enguany, el president de l'OCB, Jaume Mateu, tingué paraules d'afecte i d'agraïment “pel seu treball i esforç en la difusió, reconeixement i prestigi de la nostra llengua i cultura”. Així mateix, la Nit de la Cultura serví per a presentar la nova campanya de conscienciació lingüística que l'OCB portarà a terme durant tot el 2009, “Un cafè per la llengua”, l'objectiu de la qual –tal com s'informava al número anterior d'EL TEMPS– és desfer malentesos envers el català entre els sectors socials que encara no veuen amb bons ulls la normalització lingüística.

Miquel Payeras

Òmnium Cultural va portar la itinerant Nit de Santa Llúcia a Barcelona. Però el veredicte no ha estat gens centralista. A més de dos premiats barcelonins, n'hi ha del País Valencià i les Illes, amb noms tan coneguts com Lluís-Anton Baulenas, Vicent Usó, Sebastià Alzamora i Víctor Alexandre.

De Lull a Mussolini, de l'amor a la frustració

Benito Mussolini i Ramon Llull van ser els triomfadors de la festa de les Lletres Catalanes celebrada el dia 20 de desembre al Palau de Congressos de Barcelona. Benito Mussolini bateja la novel·la guanyadora del Sant Jordi, *El nas de Mussolini*. L'ha escrita Lluís-Anton Baulenas (Barcelona, 1958), un dels narradors més acreditats i populars de la seva generació, i és situada durant la dictadura de Primo de Rivera, a la dècada dels 20, en una època que la figura de Benito Mussolini va exercir una fascinació –si voleu inquietant, però fascinació– entre molts sectors del nostre país.

I Ramon Llull protagonitza el poemari guanyador del premi Carles Riba, *La part visible*. N'és autor el narrador i poeta Sebastià Alzamora (Llucmajor, 1972). L'obra actualitza, des del segle XXI, dos llibres de Llull, el *Llibre d'amic i amat* i el *Llibre de les bèsties*.

Si en els premis de novel·la i de poesia hi trobem personatges històrics, en la novel·la finalista del Sant Jordi i el recull que ha obtingut el Mercè Rodoreda de contes, hi sobresurten temes eternals que afecten la condició humana: les falses expectatives, les frustracions, en general totes, i en especial la causa per l'amor, i la soledat.

El finalista del Sant Jordi repeteix. És Vicent Usó (Vila-real, 1963), que

ja va quedar en la mateixa posició fa quatre anys, amb *Les ales esteses*. L'obra finalista d'enguany es diu *El músic del boulevard Rossini* i és protagonitzada per un violinista polonès que se'n va a viure a un poble de la Plana Baixa de nom fictici –la Vila, nom popular de Vila-real, ja utilitzat per l'autor anteriorment– i que intenta obrir-se camí, però que ha de conformar-se a ser músic ambulat.

La tercera podrà ser la bona, per a Usó, si en té ganes. N'hi ha precedents, i un d'aquests precedents l'ha tingut al costat seu, durant la festa, Lluís-Anton Baulenas. El premi Sant Jordi 2008 va quedar-ne finalista els anys 1994 (*Noms a la sorra*) i 1996 (*Alfons XIV*).

Parlem d'un escriptor que va de premi important en premi important –on és la notícia?– i, pel que es veu, hi insisteix més d'una vegada si no el guanya. Ja disposava, abans del Sant Jordi, del Carlemany, el Documenta, el Prudenci Bertrana i el Ramon Llull.

Vicent Usó, per la seva banda, ja té l'Andròmina, el Ciutat d'Elx, el Fiter i Rossell i, per partida doble, el Ciutat de Vila-real.

El guanyador del Mercè Rodoreda és el narrador, assagista i periodista Víctor Alexandre (Barcelona, 1950). El seu recull, *Set dones i un home sol*, parla de les frustracions i de la sole-

TINA BAGUÉ

Victor Alexandre, premi Mercè Rodoreda; Lluís-Anton Baulenas, premi Sant Jordi; Sebastià Alzamora, premi Carles Riba, i Vicent Usó, finalista del Sant Jordi, per segona vegada.

dat, sobretot la femenina. És un llibre que gira al voltant de la complexitat de les relacions entre homes i dones, a través de set monòlegs, set contes.

De la llarga llista de premis literaris, i de periodisme àudio-visual, proclamats la Nit de Santa Llúcia que organitza Òmnium Cultural, cal cridar l'atenció sobre el d'estudis històrics Ferran Soldevila, perquè fa una aportació al coneixement del passat valencià franquista, en especial el de València i Castelló. És el llibre *La instauració del franquisme al País Valencià*, d'Andreu Ginés.

L'autor, un desconegut fins i tot en el gremi dels historiadors, analitza el

franquisme sociològic dels primers anys del règim franquista, és a dir, els grups que optaven per conquerir el poder i treure més profit de la nova situació, sovint enfrontats amb els franquistes i feixistes uniformats.

El nas de Mussolini. La novel·la de Baulenas tracta, segons l'autor, de la violència política, analitzada a través de la psicologia de l'assassí. En aquest cas, una assassina. Berta Panaris, jove militant comunista, rep l'ordre de matar el general Primo de Rivera, que acaba d'instaurar una dictadura amb el vist-i-plau del rei Borbó. Espera l'ordre en un poble de muntanya del

Ripollès, però l'ordre no arriba. A partir d'aquí, quan l'espera es fa llarga, la novel·la es bifurca. Una branca manté el fil de la idealista Berta, que s'emmiralla en una terrorista irlandesa que havia intentat matar Mussolini. Les reflexions la converteixen en una mística de la revolució comunista. La segona branca és la que ens porta als personatges del seu voltant que troba al poble on viu.

El perquè una persona és capaç d'acceptar l'encàrrec de matar va motivar Baulenas a escriure la novel·la. En cercar la resposta va trobar que la utopia pot convertir-se en motor de millora personal, en motor de vida.

Plantejada la qüestió ètica, calia emmarcar-la amb rigor i fidelitat històrica en el seu temps, com ha fet tantes vegades Baulenas. Per això, l'autor hi fa un retrat de l'època i per això, d'acord amb l'editor de Proa, presentarà el llibre, quan s'editi, com

Andreu Ginés és el guanyador del premi Ferran Soldevila, amb una anàlisi del franquisme sociològic dels primers anys

Sebastià Alzamora, guanyador del Carles Riba de poesia, diu que el seu llibre ha de ser llegit com una experiència vital

una “novel·la històrica, psicològica i un punt mística sobre una terrorista dorment”.

També hi ha crònica, a més de reflexió, en la novel·la finalista. La crònica és la de la situació dels emigrants de l'est al País Valencià i la denúncia de les màfies que la controlen. És, ens diu, la primera novel·la que fa en la qual la preocupació social apareix més explícita, sense arribar a ser-hi preponderant. Però a l'editor ja li va bé de destacar aquest tret i la presenta com una novel·la “de denúncia social, honesta i malenconiosa.”

L'autor posa el seu protagonista en el dilema de triar entre les ambicions artístiques i les necessitats afectives. Ha de triar entre seguir la seva vocació de violinista o acceptar la voluntat de la noia estimada. Ella vol que es quedi, però ell se'n va perquè li diuen que pot triomfar com a violinista. Ara bé, la realitat no és la que espera i ha de fer de músic de carrer.

Vicent Usó ha utilitzat el sistema narratiu d'explicar la història com si el violinista l'expliqués a un grup d'amics. Això li ha donat la llibertat d'incloure-hi reflexions i opinions personals, les del personatge, naturalment.

“És un narrador –comenta– que pren part activa en el sentit que hi posa cullerada sempre: expressa opinions, judicis de valor i fins i tot fa comentaris sobre el fet de narrar. És molt lliure i subjectiu, capaç de reconèixer que s'equivoca, a voltes.”

La visió d'un músic ambulant misteriós i, més precisament, la seva mirada, va motivar l'autor. “No pensava, en aquells moments, escriure cap novel·la perquè estava una mica cansat, per unes altres qüestions. Però vaig veure un músic que tocava l'acordió al carrer que em va mirar de forma molt estranya, i quan intentava fer unes altres coses, se m'apareixia la imatge del músic, fins al punt que em

vaig preguntar, o imaginar-me, què hi havia al darrere.”

El músic ha desaparegut de l'existència del novel·lista i potser no sabrà mai que una mirada seva ha entrat en la història de la narrativa catalana.

Tampoc no es podia imaginar Lull, per molt foll que fos, que la seva obra tindria repercussions estrictament literàries. Amb l'ajut d'una mona i d'un animal en perill d'extinció, el caribú canadenc, una espècie de cérvol, protagonistes del poemari. El caribú, el foll, el mico i l'imparable Alzamora: tot això ha d'ajudar a entendre la realitat i, com dirà la nota editorial, a interpretar el món del nostre segle XXI, tant des d'una visió política, social i econòmica, com eròtica i també sobre l'esperit de la mateixa condició humana, tot i que l'autor va indicar que el lector ha de fer una lectura emotiva del llibre, que ha d'experimentar una experiència vital. Alzamora autoritza la lectura autònoma de cada poema, –de forma exuberant, amb imatges apassionades– però en demana una lectura continuada, com si es tractés d'una novel·la, perquè el llibre té unitat orgànica.

Lluís Bonada

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

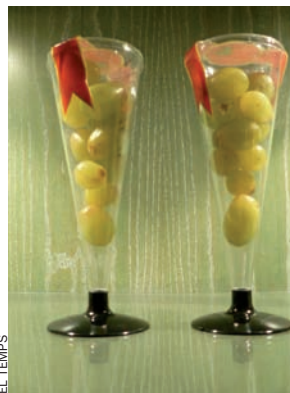
Ninou

Volia descobrir el poble nostre els secrets del nou any en estrenar-lo. Arribava embolcallat en sacerdocis i màgies. Per uns instants eren com déus les nostres gents, els semblava dominar el temps i augurar el futur. Furgaven el presagi, interpretaven l'avenir. A la vila, al tall de mitjanit obrien una ceba en dotze parts; les ordenaven atribuïnt a cada corfoll la representació d'un mes de l'any. A l'interior dipositaven una pessic de sagrada sal. A l'alba de l'1 de gener, s'observava el grau de dissolució

de la sal i la seva humitat i, així, s'establia la pluviositat o sequera de cada mesada.

La forma esfèrica de la ceba és imatge de la volta del cel; per això, les cúpules dels temples ortodoxos; per als egipcis era màgica i salutífera –els avis deien que “a on entra la ceba, no entra el dotor” i en desdejunaven torrades

al foc de la llar–; per si fora poc, segons el romà Plutarc, el bulb provoca la potència vital i el fervor afrodisíac –potser, per això, es desaconsellava als capellans: “Si un tel de ceba es mengés un sacerdot, ja mai més diria missa”– i el sabut Ramakrishna la compara a l'ego que es fusiona amb l'amor: “Val més cebes amb amor que gallines amb dolor”, afirmaven els savis pagesos.

EL TEMPS

Els dotze esqueixos representen el zodíac i l'univers com a multiplicació de terra, aigua, aire i foc pels tres principis alquímics (soure, sal, mercuri) o els tres estats d'evolució, culminació i involució. La divina sal, saviesa i clarividència, és foc alliberat d'aigua (el foc, vermell, color de bon auguri). Les dotze en

punt adorades amb dionisíacs grans de raïm, en el moment en què ja els babilonis expressaven desigs i escrutaven els presagis de l'any, en la festa major de les bruixes –ballen tota la nit nues– i del seu pare protector, com el silvestre i boscós déu Pan: “Sant Silvestre, porta les bruixes pel cabestre.”

Periodista